

بسمه تعالی

نام : _____
 نام خانوادگی : _____
 نام پدر : _____

اداره کل آموزش و پرورش استان مازندران
 اداره آموزش و پرورش شهرستان بهشهر
 مدرسه غیردولتی خوارزمی - متوسطه دوم

تاریخ امتحان : ۱۴۰۲ / ۳ / ۱۶
 ساعت شروع : ۱۰ صبح
 مدت امتحان : ۸۰ دقیقه

سؤالات امتحان داخلی درس : علوم و فنون ادبی ۱

نام دبیر : میلادی گرجی   مقطع و نام کلاس: دهم انسانی   نوبت: خرداد ماه ۱۴۰۲   تعداد کل سؤالات: ۱۷   صفحه ۱

ردیف	سؤال	بارم نمره
۱	<p>جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.</p> <p>آشکارترین ابزار موسیقایی شعر ..... است.</p> <p>سجع هم در ..... و هم در ..... به کار می‌رود.</p> <p>ارزش جناس به ..... و ..... است که در کلام خلق می‌کند.</p> <p>شیوهی بیان هر نویسنده یا شاعر ..... اوست.</p> <p>واحد وزن در شعر فارسی و در بسیاری از زبان‌های دیگر ..... است.</p> <p>در بحث جناس ارزش موسیقایی ..... در سخن بیشتر است.</p>	۲
۲	کتاب‌های نثر فارسی دوره‌ی سامانی را نام ببرید و موضوع یک کدام را (به دلخواه) ذکر کنید.	۱
۳	ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی را بنویسید. (ذکر سه مورد)	۰/۷۵
۴	دلایل گرایش نویسندگان به نثر فارسی (فارسی نویسی) در این دوره چیست؟	۱
۵	ویژگی‌های فکری شعر سده‌ی پنجم و ششم را بیان کنید. (ذکر چهار مورد)	۱

	با عدد	نمره تجدید نظر		با عدد	نمره ورقه
	با حروف			با حروف	
تاریخ و امضاء	نام و نام خانوادگی دبیر :			تاریخ و امضاء	نام و نام خانوادگی دبیر :

ردیف	نام و نام خانوادگی :	سؤال	صفحه ۲	بارم نمره
۶		تقطیع چیست؟		۰/۵
۷		فواید وزن چیست؟		۱
۸		تفاوت موازنه و ترصیع در چیست؟		۱
۹		ذوقافیتین را تعریف کنید.		۰/۵
۱۰		فایده‌ی سجع چیست؟		۰/۵
۱۱		اشتیاق را تعریف کنید.		۰/۷۵
۱۲		در جمله‌های زیر سجع را بیابید.(حتما واژه‌ها و نوع سجع را مشخص کنید). الف) فلان را کرم بی‌شمار است و هنر بی‌حساب، دارای عزمی است متین و طبعی کریم. ب) این دلق موسی است مرقع و آن ریش فرعون است مرصع. ج) پادشاهی او راست زیننده، خدایی او راست درخورنده، بلندی و برتری از درگاه او جوی و بس.		۲
۱۳		در بیت‌های زیر واژه‌های قافیه و حروف قافیه (اصلی و الحاقی) و نوع قاعده‌ی قافیه را بیابید. الف) چندان که گفتم غم با طیبیان درمان نکردند مسکین غریبان ب) ای پادشه خوبان داد از غم تنهایی دل بی‌تو به جان آمد وقت است که بازایی		۲
۱۴		موازنه و ترصیع را همراه با ذکر دلیل، در بیت‌های زیر مشخص کنید. الف) عالم همه عابدند و معبود یکی دنيا همه ساجدند و مسجود یکی ب) برند از برای دلی بارها خورند از برای گلی خارها		۱

ردیف	نام و نام خانوادگی :	سؤال	صفحه ۳	بارم نمره
۱۵	در بیت‌های زیر انواع جناس را مشخص کنید.	الف) مرا زمانه ز یارم به منزلی انداخت ب) من که باشم در آن حرم که صبا ج) ای مرغ اگر پری به سر کوی آن صنم	که راضی‌ام به نسیمی کز آن دیار آید پرده‌دار حریم حرمت اوست پیغام دوستان برسانی بدان پری	۱/۵
۱۶	نمونه‌ی زیر را از نظر ویژگی‌های قلمرو زبانی بررسی کنید.	جهانا چه بدمهر و بدخو جهانی به درد کسان صابری اندر و تو به هر کار کردم تو را آزمایش و گر آزمایشت صد بار دیگر	چو آشفته بازار بازارگانی به بدنامی خویش همداستانی سراسر فریبی، سراسر زبانی همانی همانی همانی همانی	۱
۱۷	تقطیع هجایی بیت‌های زیر را انجام دهید.	الف) مروت نباشد بر افتاده زور ب) آمدی جانم به قربانت ولی حالا چرا؟	بَرَد مرغِ دون، دانه از پیش مور بی‌وفا حالا که من افتاده‌ام از پا چرا؟	۲/۵
			«موفقیت و پیروزی رفیق راهتان»	۲۰ نمره

سؤالات امتحان داخلی درس: علوم و فنون ادبی ۱

پایه: دهم انسانی

ردیف	پاسخ	بارم نمره
۱	الف) وزن (۰/۲۵) - ب) نثر (۰/۲۵) شعر (۰/۲۵) - پ) موسیقی (۰/۲۵) آهنگی (۰/۲۵) - ت) سبک شخصی (۰/۲۵) - ث) مصراع (۰/۲۵) - ج) جناس تام (۰/۲۵)	۲
۲	۱- شاهنامه ابومنصوری (۰/۲۵) موضوع تاریخ گذشته‌ی ایران (۰/۲۵) ۲- ترجمه‌ی تفسیر طبری (۰/۲۵) [موضوع تفسیر قرآن] (به دلخواه) ۳- تاریخ بلعمی (۰/۲۵) [موضوع تاریخ ایران] (به دلخواه)	۱
۳	۱- سادگی زبان شعر (۰/۲۵) ۲- کم بودن لغات عربی - به جز اصطلاحات دینی و علمی - و لغات بیگانه در مقایسه با دوره‌های بعد. (۰/۲۵) ۳- تفاوت تلفظ برخی از کلمات در مقایسه با زبان امروز مثلاً: یک - هزار / یک - هزار. (۰/۲۵) ۴- کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات در مقایسه با دوره‌های بعد؛ گبر- جوشن. ۵- استفاده از دو نشانه برای یک متمم، مانند: «زدش بر زمین بر به کردار شیر». [	۰/۷۵
۴	۱- گسترش عرفان و تصوف. (۰/۵) ۲- شکل‌گیری دولت سلجوقی و بهره‌گیری از دبیران و نویسندگان تربیت‌یافته در خراسان و عراق. (۰/۵)	۱
۵	۱- ورود اصطلاحات عرفانی (۰/۲۵) ۲- فراوانی وعظ و اندرز در شعر (۰/۲۵) ۳- فاصله گرفتن غزل از عشق زمینی (۰/۲۵) ۴- رواج هجو در شعر (۰/۲۵) ۵- رواج حس دینی ۶- رواج مفاخره، شکایت و انتقاد اجتماعی. [	۱
۶	تقطیع یعنی قطعه قطعه کردن شعر به ارکان عروضی و هجاها.	۰/۵
۷	وزن به شعر زیبایی می‌بخشد و آن را اثرگذار می‌سازد؛ اگر وزن شعری را برهم بزنیم، خواهیم دید که تا چه میزان از زیبایی و تأثیر آن کاسته می‌شود.	۱
۸	موازنه تقابل سجع‌های متوازن یا متوازی در دو یا چند جمله است که به هم آهنگی آنها می‌انجامد (۰/۵) اما ترصیع موازنه‌ای است که همه‌ی سجع‌های آن متوازی باشد. (۰/۵)	۱
۹	گاهی هم شعر دارای دو قافیه‌ی پایانی است که قافیه‌ی اصلی در واژه‌های آخر مصرع‌هاست.	۰/۵
۱۰	فایده‌ی آن ایجاد موسیقی در نثر (۰/۲۵) و افزایش موسیقی در شعر است. (۰/۲۵)	۰/۵

۰/۷۵	هم‌ریشه بودن واژه‌ها در حروف اصلی را اشتقاق می‌نامند. این هم‌ریشگی و تکرار واج‌ها بر موسیقی سخن می‌افزاید.	۱۱																																
۲	الف) بی‌شمار، بی‌حساب (۰/۲۵) سجع متوازن (۰/۲۵) - متین ، کریم (۰/۲۵) (سجع متوازن). (۰/۲۵) ب) مرقع ، مرصع (۰/۲۵) سجع متوازی (۰/۲۵) ج) زبینه ، درخورنده (۰/۲۵) سجع مطرف (۰/۲۵)	۱۲																																
۲	الف) واژه‌های قافیه: طیبیان ، غریبان (۰/۲۵) - حروف اصلی قافیه: یب (۰/۲۵) - حروف الحاقی: ان (۰/۲۵) - طبق قاعده ۲ (۰/۲۵) ب) واژه‌های قافیه: تنهایی ، بازاری (۰/۲۵) - حروف اصلی قافیه: ا (۰/۲۵) حروف الحاقی: بی (۰/۲۵) طبق قاعده ۱ (۰/۲۵)	۱۳																																
۱	الف) موازنه دارد زیرا واژه‌های مقابل هم در بیت سجع متوازن و متوازی دارند. (۰/۵) ب) ترصیع دارد زیرا همه‌ی واژه‌های مقابل هم در بیت دارای سجع متوازی هستند. (۰/۵)	۱۴																																
۱/۵	الف) یار ، دیار (۰/۲۵) جناس ناقص افزایشی (۰/۲۵) ب) حرم ، حریم (۰/۲۵) جناس ناقص افزایشی (۰/۲۵) - احرم ، حریم ، حرمت (اشتقاق) [ج) پری (به معنی ببری)، پری (به معنی فرشته) (۰/۲۵) جناس تام (۰/۲۵)	۱۵																																
۱	سادگی زبان، کمی واژگان عربی و بیگانه در مقایسه با دوره‌های بعد از آن، کهنه بودن برخی از واژگان مانند: بازارگان و آزمایمت، دو حرف اضافه برای یک متمم، کاربرد «اندر» به جای «در»، تکرار واژه‌ی «همانی».	۱۶																																
۲/۵	<p style="text-align: right;">الف)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td>مُ رُو وُت</td> <td>نَ با شُد</td> <td>بَ اَف تا</td> <td>دِ زور</td> </tr> <tr> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> </tr> <tr> <td>بَ رَد مُر</td> <td>غِ دون دا</td> <td>نَ اَز پی</td> <td>شِ مور</td> </tr> <tr> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> </tr> </table> <p style="text-align: right;">ب)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; text-align: center;"> <tr> <td>اَ مِ دِ جا</td> <td>نَمِ بَ قُر با</td> <td>نَت وَ لِ حا</td> <td>لا چ را</td> </tr> <tr> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> </tr> <tr> <td>بِی وَ فا حا</td> <td>لا کِ مَن اَف</td> <td>تا دِ اَم اَز</td> <td>پا چ را</td> </tr> <tr> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> <td>U _ _</td> </tr> </table>	مُ رُو وُت	نَ با شُد	بَ اَف تا	دِ زور	U _ _	U _ _	U _ _	U _ _	بَ رَد مُر	غِ دون دا	نَ اَز پی	شِ مور	U _ _	U _ _	U _ _	U _ _	اَ مِ دِ جا	نَمِ بَ قُر با	نَت وَ لِ حا	لا چ را	U _ _	U _ _	U _ _	U _ _	بِی وَ فا حا	لا کِ مَن اَف	تا دِ اَم اَز	پا چ را	U _ _	U _ _	U _ _	U _ _	۱۷
مُ رُو وُت	نَ با شُد	بَ اَف تا	دِ زور																															
U _ _	U _ _	U _ _	U _ _																															
بَ رَد مُر	غِ دون دا	نَ اَز پی	شِ مور																															
U _ _	U _ _	U _ _	U _ _																															
اَ مِ دِ جا	نَمِ بَ قُر با	نَت وَ لِ حا	لا چ را																															
U _ _	U _ _	U _ _	U _ _																															
بِی وَ فا حا	لا کِ مَن اَف	تا دِ اَم اَز	پا چ را																															
U _ _	U _ _	U _ _	U _ _																															